

Nederlandse burgers en militairen werden in de Tweede Wereldoorlog in Zuidoost Azië door de Japanners geïnterneerd in kampen. Enkele van deze kampen waren alleen voor krijgsgevangenen, andere hadden zowel burgerlijke als militaire geïnterneerden en weer anderen waren exclusief bestemd voor burgers. In veel van deze kampen begonnen de scouts met ondergrondse bijeenkomsten. Militairen in de werkkampen langs de Birma spoorlijn en in kampen in Nederlands Indië richtten stammen op en in de burgerkampen begonnen scoutingvrijwilligers met het organiseren van activiteiten voor de daar aanwezige kinderen.

Kazerne 15e bataljon, Bandung, West Java, NOI

Kamp 15^e bataljon was gevestigd in de kazerne van het 15e Bataljon. Het bevond zich in het centrum van Bandung. De eerste periode van de oorlog was het kamp een krijgsgevangenkamp. Vanaf januari 1944 werd het ingezet als interneringskamp voor mannen en jongens. Het werd ook Tjikoedapateuh genoemd. In de Japanse administratie heette het Bunsho II Kamp 1. Op het drukste moment waren er 10.000 gedetineerden in dit kamp. Het kamp werd begrensd door de Van Oldenbarneveltstraat, Noorder Magazijnstraat, Kampementstraat en Noorder Kampementstraat. In juli 1944

werd ook het 1e Depot Bataljon aan het kamp toegevoegd. Het jongenskamp werd van het mannenkamp afgescheiden door een groot bamboe hek met een poort. Dit jongenskamp bestond uit een aantal gebouwen, blok I1 tot en met I6.

Kampement 15de Bat. (Bandoeng, Java)

Getekend door Armand Haye voor www.indischekamparchieven.nl
© Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie

Scouting

Het kamp was het verzamelpunt van vele jongens van Java. In het kamp werd met Scouting gestart. Er werd een eerste bijeenkomst belegd met **Hopman Dirk Schaap**, **Hopman Harry (Libanius)** en **Schipper Geert Spleet**.

Scouting kwam goed op gang toen er uit het naburige vrouwenkamp ca. 800 jongens van 12-14 jaar kwamen. Hopman Schaap begint met 70 jongens een Scoutinggroep. De staf bestond uit Hopman Schaap, Schipper Spleet, **Akela Kiela** uit Singapore en 6 voortrekkers w.o. **Bob van der Bie**. Bob schreef: "Wil je wel geloven dat die tijd de beste van ons hele kamp was? De zaal waarin wij lagen werd een schip (De Goede Hoop). Spleet de schipper,

Kiela de stuurman en hopman Schaap bleef...Hop. Maar dat was dan ook wel zo'n enorme hoge rang !. Wij, de 6 voortrekkers, werden de jonkers, elk ingedeeld bij een bak van 10, die echter zijn eigen bakmeester had. Alles ging op zijn "scheeps" (dit omdat de padvinderij door de Nip streng verboden was). En ik moet zeggen dat alles op zijn betoel-betoel op zijn ouderwets goed ging. Echt goed. Met een grijnzende Hopman Schaap steeds op de achtergrond. Het was een tijd om nooit te vergeten, met les, bokswedstrijden, sport, kampvuur en avondjes."

Ook Hopman Libanius was met **vaandrig Jaap Hendriks (Snelvoet)** een troep begonnen. In januari 1945 kwam er een jongenskamp naast het 15^e bataljon en ook hier werd met Scouting begonnen. Op 23 april 1945 – Sint Jorisdag – werd de groep betrap en kregen de Hopman en vaandrig stokslagen waar alle jongens bij waren.

De jezuïet **Frater Cismacius** was blokhoofd in het jongenskamp. Zijn assistent was **Nic Roozendaal** die in Bandung actief was binnen Scouting. Ze richtten in het geheim met de jongens in Blok I5 een Scoutingafdeling op. **Tjeerd Sleswijk Visser** kwam met een deel van zijn voetbalteam vanuit kamp Tjihapit en ze lagen met z'n achten in een kamertje in blok I5. Ze sloten zich bij de Frater aan. Na de oorlog brachten Frater Cismacius en Nic Roozendaal een bezoek aan hun jongens in Nederland waarvan zij de adressen hadden.

Meer informatie

[Achter-kawat-en-Gedek.pdf \(s-i-d.nl\)](#)

[Bandoeng \(japanseburgerkampen.nl\)](#)

[3043 Bie, B. van der burgermannenkampen: Java: Kesilir; Bandoeng: 1... \(NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies\) - NIOD \(archieven.nl\)](#)

[3046 Libanius, br. burgermannenkampen: Kesilir; Banjoebiroe: gevang... \(NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies\) - NIOD \(archieven.nl\)](#)
[kampen Indische kampen \(Indische kamparchieven\)](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.